

***Raportul Serviciului Fiscal de Stat al activităților
de minimizare a practicii de achitare a salariilor
„în plic” și a muncii „la negru” pentru 9 luni ale
anului 2022***

Regulamentul comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, aprobat prin ordinul comun IFPS nr.393, ISM nr. 12-a, IGP nr. 82, CNSM nr.150 din 05.05.2015, Serviciul Fiscal de Stat (SFS), Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM), Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM)

Raportul Serviciului Fiscal de Stat al activităților de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru”, realizate de grupurile multidisciplinare pentru 9 luni ale anului 2022

Activitatea Serviciului Fiscal de Stat este orientată spre realizarea obiectivelor ce-i revin, prin crearea de condițiilor contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației.

Prioritatea de bază a Serviciului Fiscal de Stat este ca acțiunile de conformare voluntară întreprinse să contribuie la majorarea nivelului de respectare a legislației de către contribuabil, astfel încât acțiunile de control să fie reduse la minim.

Astfel acțiunile întreprinse de către Serviciul Fiscal de Stat au fost orientate spre prevenirea și instrumentarea, în cooperare cu organele semnatare ale Regulamentului comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, a cazurilor de utilizarea muncii ”la negru”, respectiv prin desfășurarea controalelor ce au vizat identificarea și sancționarea cazurilor de utilizare a muncii (ne)subdeclarată cât și acțiuni de conformare și informare a contribuabililor.

Prin implementare activităților de conformare Serviciul Fiscal de Stat își propune crearea unui climat bazat pe încredere și respect reciproc în relația cu contribuabilii și informarea permanentă a contribuabililor privind politica și strategia sa de dezvoltare.

În scopul continuării acțiunilor de conformare voluntară și forțată și informare a cetățenilor privind riscurile fenomenului „salariului în plic” și „muncii la negru” Serviciul Fiscal de Stat a elaborat Planul de acțiuni de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarată ”Declara Achită Legal Salariul” SFS2022 care va fi implementat pe parcursul anului 2022.

Planul de acțiuni ”DALS”SFS2022 pentru anul 2022 prevede acțiuni de asistență și sprijin pentru contribuabilii care execută la timp și în volum deplin obligațiile fiscale, precum și politici de identificare și descurajare a contribuabililor care se eschivează conștient de la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii. De asemenea, Programul stabilește procedura de monitorizare a contribuabililor cu aplicarea tratamentelor de conformare.

Scopul planului de acțiuni fiind creșterea gradului de conformare a contribuabililor din domeniile de activitate economică cu risc sporit de utilizare a muncii ”la negru” și/sau a achitării salariilor în plic prin activități de monitorizare, supraveghere și control, sensibilizarea reprezentanților legali și actorilor sociali implicați.

Astfel, pe parcursul a 9 luni ale anului de gestiune de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse diverse măsuri în scopul:

- descurajării fenomenului utilizării muncii ne/subdeclarată prin constatarea și sancționarea cazurilor de încălcare a legislației în domeniul muncii;
- asigurării unui cadru legal legislativ care să contribuie la diminuarea fenomenului muncii la negru și achitarea salariilor în plic, consolidarea metodelor și instrumentelor Serviciului Fiscal de Stat de detectare a cazurilor de utilizare a muncii ne/subdeclarată;
- consolidării interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne/subdeclarată.

Obiectivul principal al Planului ”Declară Achită Legal Salariul” SFS2022 reprezintă conformarea voluntară a contribuabililor la declararea reală a plăților salariale achitate angajaților cu calcularea și achitarea obligațiilor ce le revin conform prevederilor legale.

Acțiunile de conformare voluntară vor cuprinde patru eșantioane semnificative de contribuabili care își desfășoară activitatea în domeniul activități de securitate privată (servicii de pază, servicii privind

sistemele de securizare – 10 contribuabili, în domeniul servicii de reparație/proiectare, construcția și reparația drumurilor, servicii de amenajarea teritoriului și întreținere a obiectelor, prestate în baza contractelor de achiziții publice 32 contribuabili, în domeniul fabricării pâinii, fabricării prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie 32 contribuabili, în domeniul activități poștale și de curier 11 contribuabili).

Monitorizarea contribuabililor selectați se efectuează în baza Indicației nr.12 din 13.08.2022 cu privire la desfășurarea acțiunilor de conformare ce ne va permite să identificăm în timp real numărul real al angajaților, fondului de remunerare și obligațiilor aferente plăților salariale.

Astfel, în scopul descurajării fenomenului utilizării muncii ne(sub)declarate trimestrial/lunar vor fi selectați și monitorizați contribuabilii înregistrați în calitate de plătitori TVA care declară salarii mai joase decât salariul minim garantat angajaților săi și care declară livrări considerabile fără declararea angajaților.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii

Sub aspectul realizării obiectivului consolidarea interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub) declarate și anume conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii, pentru 9 luni ale anului 2022, urmau a fi efectuate 90 controale conform graficului controalelor comune identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control a Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii.

Ca rezultat pentru 9 luni 2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost efectuate 77 de controale din lista contribuabililor care au fost identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control, în vederea controalelor comune cu Inspectoratul de Stat al Muncii în anul 2022.

La data de 30.09.2022, din 77 controale finisate au fost adoptate 31 decizii asupra cazului de încălcare a legislației privind plățile cu calcularea suplimentară a obligațiilor aferent plăților salariale în sumă de 2 981 777 lei. Celelalte cazuri de încălcare fiscală vor fi examinate în termenii prevăzuți de legislație conform prevederilor art. 246 din Codul fiscal.

Din 90 de controale comune planificate, 77 controale au fost efectuate de către funcționarii fiscali, inclusiv de comun acord cu funcționarii Inspectoratului de Stat al Muncii -39 controale, în lipsa participării reprezentanților Inspectoratului de Stat al Muncii - 38 controale

În perioada de referință de către Serviciul Fiscal de Stat au fost examinate 64 petiții recepționate de la cetățeni privind invocarea încălcărilor ale legislației de către angajatori în domeniul raporturilor de muncă, care au fost readresate spre examinare conform competenței Inspectoratului de Stat al Muncii.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Casa Națională de Asigurări Sociale .

În scopul executării prevederilor din Acordul de colaborare privind schimbul de informații dintre Serviciul Fiscal de Stat și Casa Națională de Asigurări Sociale nr. 2 și nr. 27-02/22 din 09.02.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost identificați 523 contribuabili (105 contribuabili pentru perioada ianuarie – decembrie 2021 și 42 contribuabili pentru perioada ianuarie 2022, 75 contribuabili pentru luna martie 2022, 222 contribuabili pentru luna aprilie 2022, 79 contribuabili pentru luna mai 2022, 59 contribuabili pentru luna iunie,) care au admis erori în darea de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și respectiv au fost aplicate măsuri de conformare voluntară față de contribuabilii la care au fost stabilite erori la perfectarea dărilor de seamă, manifestate prin contactarea contribuabililor (prin intermediul scrisorilor, telefonului sau e-mailului etc.), în scopul prezentării corectărilor de rigoare.

✓ Conlucrarea SFS cu ISM, CNAS, CNAM privind utilizarea informației din Registrul de evidență a zilierilor pentru realizarea acțiunilor de informare a beneficiarilor de lucrări și a persoanelor fizice (zilieri).

Pentru perioada 01.01.2022-30.09.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse măsuri de conformare voluntară a contribuabililor beneficiari de lucrări ocazionale prin efectuarea vizitelor fiscale și remiterii scrisorilor de conformare în adresa contribuabililor ce utilizează munca zilierilor cu solicitarea beneficiarilor serviciilor prestate de zilieri de a informa persoanele fizice cu privire la normele legale,

informarea persoanelor fizice cu privire la normele prevăzute de Legea nr.22 din 23.02.2018 cu înmânarea unei notificări de modelul aprobat, cât și informarea nemijlocită la telefon de către Direcția deservire fiscală din cadrul Direcției generale deservire fiscală, a persoanelor fizice /zilieri despre normele legale, cu suportul după caz a APL. Total pentru perioada nominalizată CNAS a prezentat lunar în adresa SFS lista cu 1 223 persoane care au calitate de zilieri și nu au achitat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii din activitatea cu caracter ocazional.

De către SFS au fost aplicate măsuri de conformare voluntară prin efectuarea vizitelor fiscale la 15 contribuabili beneficiari de lucrări (262 zilieri restanțieri) și informarea a 1 223 de persoane fizice cu privire la normele prevăzute de legislație.

Pentru promovarea politicilor de educație juridică și civică a salariaților, informarea și consultarea celor interesați în aplicarea corectă și eficientă a legislației în domeniul relațiilor de muncă, precum și pentru asigurarea transparenței activității, de către SFS au fost realizate acțiuni informative și de sensibilizare, cum ar fi:

- efectuarea vizitelor fiscale la 3 168 agenți economici, inclusiv la 73 contribuabili care au înregistrat livrări semnificative fără declararea angajaților sau au declarat salarii angajaților săi mai mici decât quantumul minim garantat în sectorul real;

- organizate și desfășurate 87 seminare pentru angajați și angajatorii din sectoarele cu risc înalt de neconformare privind aplicarea legislației;

- desfășurarea a 2 instruirii pentru 430 funcționari din cadrul Direcției generale deservire fiscală și Direcției generale administrare contribuabili mari, privind obiectivele și implementarea acțiunilor de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarate pentru perioada A/2022.;

În rezultatul activităților desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat, pentru 9 luni ale anului 2022, au fost stabilite încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare, impozitului pe venit, contribuțiilor de asigurări sociale și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală).

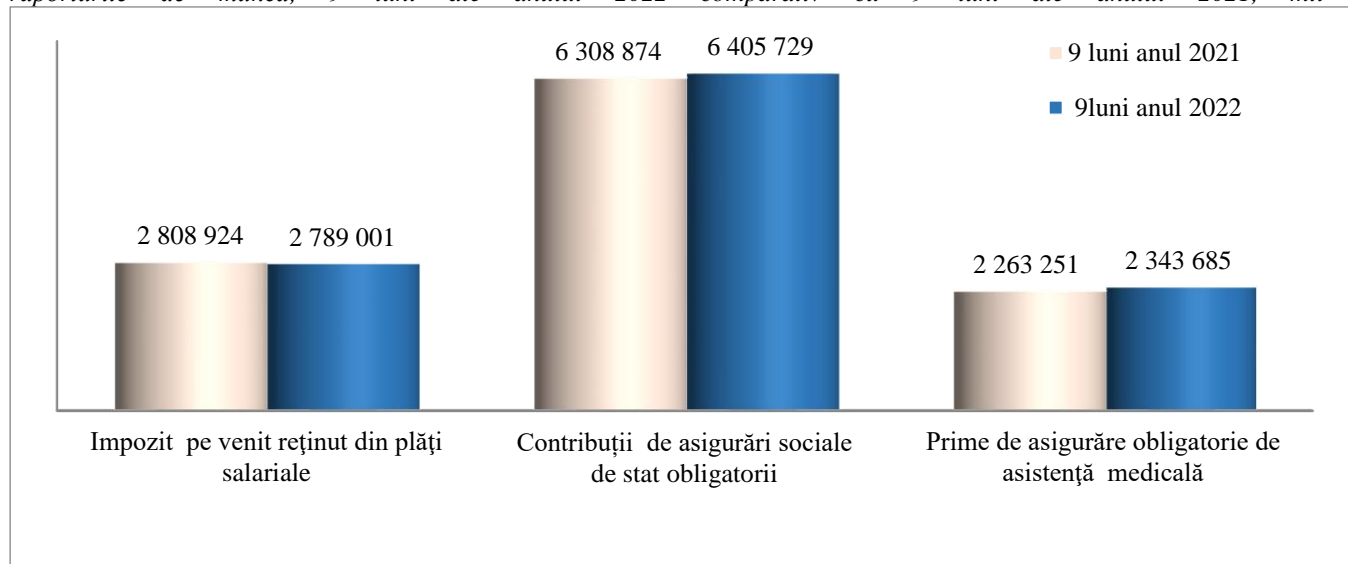
Astfel, au fost adoptate 190 de decizii asupra cazului de încălcare a legislației, inclusiv referitor la încălcările ce vizează corectitudinea calculării și achitării plăților salariale, impozitelor și defalcărilor aferente acestora..

În consecință, au fost calculate suplimentar la buget obligații aferente plăților salariale: impozitul pe venit, contribuțiile de asigurări sociale, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, penalități și amenzi în sumă totală de 18 432 372 lei din ele achitate 15 871 510 lei.

Pentru încălcarea prevederilor legislației în vigoare aferente raporturilor de muncă, conform deciziilor adoptate s-a calculat suplimentar pentru plata la buget:

- ✓ impozit pe venit reținut din plățile salariale în sumă de **2 789 001 lei**;
- ✓ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de **6 405 729 lei**;
- ✓ prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de **2 343 685 lei**,
- ✓ penalități și amenzi aplicate **6 893 957 lei**.

Tabelul nr. 1 – sumele calculate în rezultatul controalelor, cu referire la încălcările prevederilor legislației în vigoare ce vizează raporturile de muncă, 9 luni ale anului 2022 comparativ cu 9 luni ale anului 2021, mii lei.

Astfel, pentru 9 luni ale anului 2022 au fost calculate suplimentar la buget obligații fiscale aferente plăților salariale (cu excepția penalităților și amenzilor aplicate) în sumă totală de 11 538 415 lei sau cu **157 366 lei** mai mult comparativ cu perioada similară a anului 2021 inclusiv:

- la compartimentul impozitul pe venit au fost calculate obligații cu **19 923 lei** mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent, care pentru 9 luni ale anului 2022 constituie 2 789 001 lei, comparativ cu 2 808 924 lei pentru 9 luni ale anului 2021;

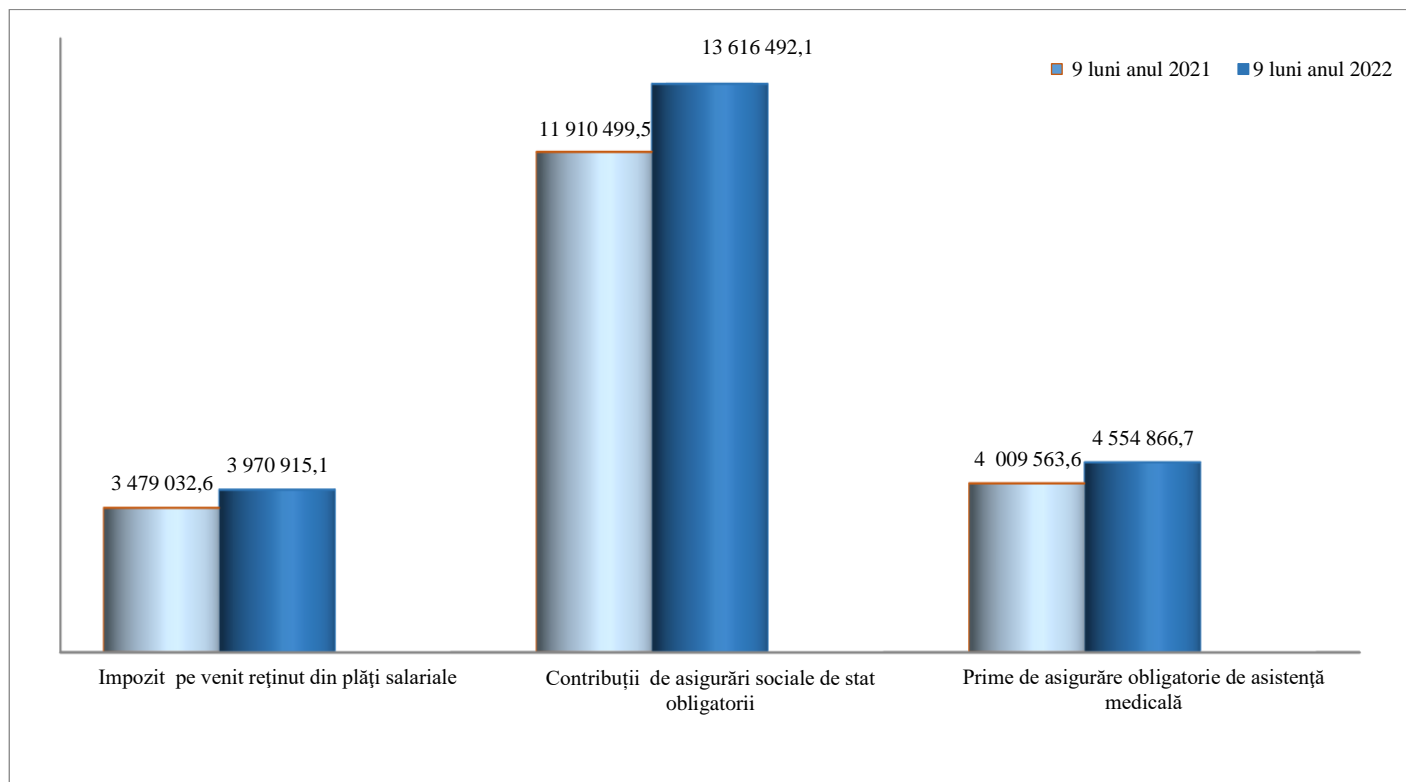
- suma contribuțiilor de asigurări sociale, calculate suplimentar la buget, aferente plăților salariale pentru 9 luni ale anului 2022 constituie 6 405 729 lei, comparativ cu 6 308 874 lei pentru 9 luni ale anului 2021 sau cu **96 855 lei** mai mult;

- suma primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente plăților salariale în rezultatul controalelor fiscale pentru 9 luni ale anului 2022 constituie 2 343 685 lei, comparativ cu 2 263 251 lei pentru 9 luni al anului 2021 sau cu **80 434 lei** mai mult.

Calculările considerabile sunt datorate în mare parte aplicării metodelor și surselor indirecte de estimare în cadrul controalelor fiscale efectuate la contribuabili, având ca bază nerefectarea în deplină măsură/integrală, în evidența contabilă, documentele de evidență și în dările de seamă a salariilor real achitate angajaților.

Pentru perioada 9 luni a anului 2022 numărul controalelor fiscale în cadrul cărora au fost constatate încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare și obligațiilor fiscale aferente) a constituit 190 de cazuri comparativ cu 285 de cazuri pentru perioada similară a anului precedent. Suma obligațiilor suplimentar calculate per caz de control rezultativ constituie pentru 9 luni al anului 2022 -67 012 lei, comparativ cu – 66 780 lei pentru anul 2021.

Tabela nr.2 Evoluția încasărilor la BPN a obligațiilor aferente plăților salariale, se prezintă în diagrama de mai jos

Astfel încasările:

✓ la compartimentul impozitul pe venit din salariu, venituri la Bugetul public național administrate de SFS, au înregistrat o creștere cu 14,14 % sau 491 882,5 mii lei comparativ cu perioada similară a anului precedent, care constituie 3 970 915,1 mii lei pentru 9 luni 2022, comparativ cu 3 479 032,6 mii lei pentru 9 luni 2021.

✓ la bugetul asigurărilor sociale de stat obligatorii încasările au crescut cu **14,3 %** sau 1 705 992,5 mii lei, și care constituie 13 616 492, 1 mii lei pentru 9 luni 2022 comparativ cu 11 910 499,5 mii lei pentru 9 luni 2021;

✓ la bugetul asigurărilor obligatorii de asistență medicală încasările au crescut cu **13,6 %** sau 545 303,1 și care constituie 4 554 866,7 mii lei pentru 9 luni 2022 comparativ cu 4 009 563,6 mii lei pentru 9 luni 2021.

Acțiunile aplicate de către SFS pentru perioada anului 2022 sunt eficiente și urmează a fi realizate în continuare cu intensificarea măsurilor propuse în Planul DALs SFS2022.

Totodată, reieșind din impactul negativ al situației economice, Republica Moldova urmează să se confrunte cu creșterea inflației (ritmul anulat al inflației în luna septembrie a constituit 33,97% conform datelor oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei), mărirea prețurilor care va afecta puternic societatea, considerăm că în perioada următoare accentul urmează a fi plasat pe consolidarea interacțiunilor între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub) declarate și intensificarea acțiunilor de conformare voluntară față de contribuabilii cu risc sporit de utilizare a muncii ne/subdeclarate.

Prin urmare, pe lângă măsurile de asigurare a schimbului de informații la nivel interinstituțional și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a echipelor multidisciplinare urmează de sporit eficientizarea controalelor comune în vederea majorării probabilității de depistare a cazurilor de utilizare a practicilor informale.